

Entrevista a Albert Català

PRESIDENT DE LA FEDERACIÓ
DE PESSEBRISTES DE CATALUNYA

"ELS PESSEBRES HAN PASSAT DE RELIGIÓ A CULTURA POPULAR"

■ TEXT ARNAU GARCIA ■ FOTO MANOLO GARCIA

Per Nadal, és habitual que sant Josep i la Verge Maria donin la benvinguda en moltes cases catalanes, però l'art del pessebrisme va molt més enllà de l'àmbit domèstic. Albert Català és el president de la Federació de Pessebristes de Catalunya, que des del 1985 pretén coordinar i difondre aquest art a tot Catalunya, encara que la tradició ve de molt més lluny.

On i quan comencen a fer-se pessebres?

El primer pessebre es va fer a Itàlia, l'any 1223, en una cova; per tant, podem dir que el pessebrisme, d'aquí cinc anys, en farà 800. Aleshores, sant Francesc va representar un naixement amb persones -parlaríem d'un pessebre vivent-, però fins avui aquest art ha evolucionat molt.

Quan arriba aquest fenomen a Catalunya?

Fins als segles XVIII i XIX tenim un lapse bastant important, però aleshores Barcelona capitalitza bona part del moviment que ve d'Itàlia, i des d'aleshores sempre n'ha estat un motor. L'Associació de Barcelona data del 1863, i el diorama de pessebre, una caixa tancada, el va inventar Antoni Moliné, soci de l'Associació, l'any 1911. Barcelona va exportar el diorama, i Itàlia, per exemple, ens va copiar.

Ha canviat molt des d'aleshores...

En tots aquests anys el pessebrisme ha traspassat una frontera; ha passat de ser un fenomen religiós a ser-ne un de cultura popular i de tradició. Sense anar més lluny, la Federació està unida amb 32 entitats en el Consell de l'Associacionisme, i venen de mons tan diferents com l'esbart, els castellers, les sardanes o el teatre.

¿S'ha deixat enrere el component religiós?

Hi ha una història religiosa darrere, però la part més important prové de la cultura popular, avui en dia. Sempre que em pregunten per aquesta relació faig la comparació amb la Cavalcada de Reis.

Oi que cap Ajuntament la deixa de fer per la seva història? Tu prova de preguntar a bona part dels assistents a una Cavalcada si són conscients del que estan celebrant. Passa el mateix amb els Pastorets, per exemple. Amb els pessebres ha de passar, i cada cop passa més, això mateix. Tenim un passat i uns personatges bíblics, però el que volem fomentar és el component artístic. Tenim un component religiós, però des de la Federació no el cultivem; els hem d'obrir a tothom.

Quins requisits ha de complir un pessebre per ser un pessebre?

Ha de tenir personatges de l'època. Si fas un naixement has de tenir Sant Josep i Maria, però també pots fer una al·legoria, com la fugida d'Egipte o la Matança dels Innocents. Dit això, hi ha molts tipus de pessebre. Per exemple, un 7 de gener vaig veure uns Reis a l'atur. Això és un pessebre? Esclar que sí, i reivindicatiu. Cada cop té més importància el pessebrisme reivindicatiu. No ens hauria d'estranyar veure personatges amb el llaç groc o cartells per la llibertat dels presos polítics, aquest any, perquè el pessebre és una via per expressar el que sents.

Veurem el nen Jesús en una presó, aquest any?

No sabria concretar tant, però de reivindicació n'hi haurà. De la mateixa manera que vam veure Neus Català representant un camp de concentració, o un dels Reis vestits de verd aturant un desnonament del nen Jesús de l'estable. Dels refugiats també n'hem vist. La Federació no ens posem a favor ni en contra de ningú, però si tens un sentiment i el vols expressar, endavant!

Va haver-hi una gran polèmica amb el pessebre de la plaça Sant Jaume...

Jo soc dels que pensen que qualsevol al·legoria de Nadal pot ser un pessebre. El que hi havia a la plaça Sant Jaume ho era, igual que tots els exemples anteriors. Jo mateix el vaig anar a visitar. No soc ningú per dir què ho és o què no ho és.

EVOLUCIÓ
"Cada cop són més importants els pessebres reivindicatius. No seria estrany veure-hi llaços grocs, enguany"

Parlem del caganer...

Aquest personatge està recollit en el *Costumari català*, de Joan Amades. Al segle XVIII se'l posava perquè es considerava que adobava la terra i que així tindries sort. També era, per tant, un símbol de fertilitat. Ara bé, els caganers caracteritzats són una altra cosa. Tinc molt bona relació amb la gent que els fa, ajuda a popularitzar els pessebres en cases particulars, però un artista no en posarà mai cap en un pessebre. A nivell de col·lectiu, volem conservar una tradició, i a ningú se li acudiria posar Rajoy o Puigdemont fent de caganer.

Són diferents, les tradicions pessebristes, en cada país?

I tant. Si un s'hi fixa bé, un pessebre de Banyoles i un d'Olot poden ser molt diferents. Més enllà d'això, per exemple, a Catalunya triomfa molt el diorama i es fan les figures amb perspectiva, mentre que a Espanya això no es té en compte. Es fan uns muntatges fabulosos però sense perspectiva, mentre que aquí sempre busquem un punt de fuga. A Itàlia, en canvi, tenen un estil ben semblant al de Barcelona, però Bèlgica i França tenen un estil ben diferent.